

پیشینیان مدفون شده در دل خاک/ دانشگاه 700 ساله ربع رشیدی همچنان رو به نابودی

آثار باقیمانده از بزرگترین و قدیمی ترین مجتمع علمی دانشگاهی کشور این روزها و بعد از بی توجهی های زیاد مسئولان برای احیای آن، در حال فرسایش است و رفته رفته در خاک دفن می شود.

آثار باقیمانده از بزرگترین و قدیمی ترین مجتمع علمی دانشگاهی کشور این روزها و بعد از بی توجهی های زیاد مسئولان برای احیای آن، در حال فرسایش است و رفته رفته در خاک دفن می شود.

به گزارش خبرنگار مهر، مجتمع علمی دانشگاهی ربع رشیدی یکی از بناهای تاریخی و از ظرفیت های بی نظیر گردشگری آذربایجان شرقی است که در محله ی باغمیشه تبریز واقع شده و قدمتی 700 ساله دارد که از سالیان دور مورد توجه مسئولان برای احیاء قرار داشت ولی هنوز خبری از تملک کامل زمین های آن نیست تا چه رسد به احیا و انجام اکتشافات باستان شناسی در این مجموعه ی بزرگ تاریخی و فرهنگی.

رشیدالدین فضل الله همدانی موسس این دانشگاه بود که چهار دانشکده در 4 گوش آن تاسیس کرد و وسعت ربع رشیدی تا جایی پیش رفت که در آن زمان به شهری کوچک شامل کتابخانه، مدرسه، حمام، مسجد، بیمارستان، مدارس، مهمانسرا، کتابخانه و دانشگاه تبدیل شد.

این روزها دیگر از ربع رشیدی فقط چهار پایه عمارت و پشته های خاک و سنگ باقی مانده است و آن دانشگاه و مجتمع علمی که شاید در دنیا می شد جزء اولین ها قرار گیرد، به خاطر بی مهری ها هر روز وضعیتش بدتر از دیروز می شود.

بازیابی و احیای ربع رشیدی به عنوان یکی از بی نظیرترین مظاهر تعامل تمدن ایرانی و فرهنگ اسلامی، می تواند باعث نشر و گسترش علوم و فنون مختلف نظری و کاربردی و در نتیجه باعث پیشرفت علمی کشور شود.

لازم به ذکر است که در سال 1381 نیز به همت برخی از فعالان فرهنگی دانشگاهی کشور به منظور احیا و حفظ هویت علمی، فرهنگی و تاریخی ربع رشیدی، اساسنامه مجتمع علمی، فرهنگی و تاریخی ربع رشیدی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب شد ولی فعلا نتیجه ی مثبت خاصی نداشته است.

البته هم صحبتی با مردم نیز گواه این مدعاست که بیشتر مردم منتظر تصمیمات و اقدامات عملی برای نجات و جلوگیری از تخریب و محو شدن این مرکز دانشگاهی هستند تا تصویب و ابلاغ این چنین اساسنامه هایی بدون بازدهی خاص.

توسعه ی روز افزون کلانشهر تبریز و ساخت و سازهای پیرامون مجتمع ربع رشیدی بر روند تخریب اندک نشانه های باقیمانده از آن شهر قدیمی دانشگاهی نیز می افزاید، تا جایی که اگر به همین منوال ادامه یابد طولی نخواهد کشید که تمامی خرابه های باقیمانده از ربع رشیدی نیز از بین خواهد رفت.

وضعیت اسفناک ربع رشیدی نیازمند توجه جدی است

رئیس مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز که در روزهای گذشته و برای شرکت در اختتامیه همایش ملی معماری و شهرسازی اسلامی در تبریز حاضر شده بود، با تاکید بر وضعیت اسفبار ربع رشیدی گفت: مجموعه دانشگاهی ربع رشیدی به عنوان یکی از نمونه های فاخر تاریخی جهان اسلامی است که متأسفانه امروز به جز یک بنای رها شده به حال خود هیچ اثری از این شهرک باقی نمانده است.

علی اکبر ولایتی با تاکید بر اینکه ربع رشیدی نیازمند توجه جدی مسئولان کشوری است، گفت: اقدامات لازم برای انجام پژوهش های لازم و انجام حفاری های باستانی شناسی اولیه در این منطقه صورت نگرفته است.

وی با اشاره به سابقه تاریخی این دانشگاه در جذب دانشجویان سراسر جهان اسلامی یادآور شد: وقفنامه مفصلی که از این مجموعه تاریخی وجود دارد نشانگر عظمت آن است و علاوه بر خود این مجموعه 400 موقوفه مختلف مربوط به آن در سراسر کشور وجود دارد.

تنها اثرات باقیمانده ربع رشیدی نیز تا چند سال آینده محو خواهد شد

نائب رئیس شورای اسلامی کلانشهر تبریز نیز با بیان اینکه تنها اثرات باقیمانده ربع رشیدی نیز در صورت عدم احیای مجموعه تا چند سال آینده محو خواهد شد، گفت: برنامه ریزی کلان تمام مسئولان استانی و کشوری به این مجموعه تاریخی، فرهنگی و دانشگاهی می تواند گره گشای مشکلات این مجموعه باشد.

سعید محدث با انتقاد از بی توجهی های زیاد به ربع رشیدی همچنین افزود: مجموعه تاریخی ربع رشیدی به عنوان یکی از قدیمی ترین مجموعه های دانشگاهی تاریخ جهان و قدمتی 700 ساله با زیرساخت ها و عناصر فرهنگی، هنری، معماری، اقتصادی و دانشگاهی هم اکنون در دل خاک مدفون است و باید نسبت به احیاء و بازسازی این مجموعه اقدام جدی تری صورت گیرد.

وی با اشاره به اینکه 3 هکتار از اراضی این مجموعه در زمان وی در شهرداری تملک شده، گفت: شناساندن و معرفی ربع رشیدی با تمام ابعاد آن و جایگاه تاریخی و علمی این مرکز دانشگاهی قرن هفتم هجری وظیفه مسئولان و فعالان حوزه های فرهنگی و

علمی است که می‌تواند علاوه بر شناساندن آن، زمینه را برای جبران قصور و غفلت‌های گذشته فراهم کند. نایب رئیس شورای اسلامی تبریز همچنین خواستار پیگیری مسئولان در خصوص جذب اعتبارات ملی برای احیا مجموعه ربع‌رشیدی تبریز شد.

مشکل اصلی ربع رشیدی معارضین داخل مجموعه است

در خصوص آخرین شرایط حفاری و بازسازی مجموعه ربع رشیدی به سراغ رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی می‌رویم که مجری احیای این طرح در استان است.

تراب محمدی با بیان اینکه کل وسعت مجموعه ربع رشیدی 12 هکتار است، گفت: در داخل مجموعه ی ربع رشیدی معارضینی وجود دارد که سند رسمی دارند و مشکل اصلی بابت ادامه نیافتن حفاری ها و در برخی موارد حفاری های غیرمجاز از آنها ناشی می شود.

وی با بیان اینکه تا حال 2 فصل کاوش های باستان شناسی در این مجموعه انجام شده، ادامه داد: خواناسازی بخشی از آثار تاریخی دوران های گذشته از جمله آتش خانه و حمام باستانی و نیز بهبود وضعیت درب ورودی از جمله اقدامات اخیر سازمان بوده است.

محمدی با اشاره به اینکه صدف یا چفته و حمام دوره ایلخانی به تازگی از زیر زمین بیرون آورده شده است، ادامه داد: فنس کشی کاملی برای حفاظت بیشتر از مجموعه انجام شده و نیز ماموران سازمان هم مسئولیت دارند تا مراقب حفاری ها در پیرامون مجموعه باشند.

وی مساحت باقیمانده ی مجموعه ی ربع رشیدی برای تملک از معارضین را نزدیک به 3 هکتار بیان کرد و افزود: برنامه ی 16 فازی برای احیای مجموعه ربع رشیدی تنظیم شده است که امید است با تخصیص اعتبارات و نگاه مسئولان کشوری شاهد نجات این مجموعه باشیم.

محمدی با تاکید بر اینکه سازمان متبوعه اش در ربع رشیدی کم کاری نکرده است، ادامه داد: ربع رشیدی نیازمند عزم ملی برای احیا و رفع معارضین است.

وی خواستار اعتبارات بیشتری برای کاوش های دقیق تر و بزرگتر شد و افزود: در چند سال گذشته بالای 3 میلیارد تومان برای تملک و کاوش های باستان شناسی و همچنین بالای 600 میلیون تومان نیز برای خوانا سازی، مرمت و استحکام آثار به جا مانده از دوران های قبل هزینه کرده ایم ولی باز کمبود اعتبار سرعت کار را به شدت پایین آورده است.

گزارش از محمدرضا علی اشرفی